

ΙΩ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ. 'Ο άρραβών

ΙΩ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ. Είσοδος μονής Μεγ. Σπηλαίου

τεσσάρων περισωθεισών (4). Έκ τῶν περισωθεισῶν εἰκόνων τῷ 1888 εἶδμεν δύο ἐν τῇ ἐν Κερκύρα μονῇ τῆς ἁγίας Εὐφημίας καὶ εἰς τὸ ἐκκλησιδίου Βλαχέραινα ἐπὶ τῆς λίμνης Χαλικιοπούλου πρὸ τοῦ νὰ φθάσωμεν εἰς τὸ Ποντικονῆσι, εἶδμεν καὶ ἑτέρας δύο εἰκόνας, τὴν μὲν παριστάνουσαν τὸ θαῦμα τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος καλοῦντος ἀπὸ τοῦ τάφου τὴν θυγατέρα του Βιόλην, τὴν δὲ τὴν ἄπιστον γυναῖκα. Ἐν τῷ ἐκκλησιδίῳ τούτῳ ὑπῆρχεν ἑτέρα εἰκὼν τοῦ θαύματος τοῦ ὄφεις, ἀλλ' ὁ καιρὸς τὴν εἶχε καταστρέψῃ εἰς τρόπον ὥστε μόνις ἡ κεφαλὴ τοῦ Ἁγίου, ἡ χεὶρ καὶ ὀλίγον τοῦ σώματος διατηροῦντο. Ἡ μοναχὴ ἔδωκεν αὐτὴν εἰς τὸν μακαρίτην ἁγιογράφον Μαρίνον Τζιριγώτην, ὅστις ἐκόλλησεν ἐπὶ σανίδος τὸ περισωθὲν, ἐπιδιώρθωσε τὰ ὑπόλοιπα καὶ κατεῖχεν αὐτὴν εἰς τὸ κελλί της. Ἡ ἀπώλεια τῶν εἰκόνων τούτων εἶνε βεβαίως μεγίστη ἀπώλεια διὰ τὴν ἀναγέννησιν τῆς ἐλληνικῆς τέχνης. Ἄν οἱ κατὰ καιροὺς ἰδιοκτῆται τῆς ἐκκλησίας ἐγνώριζον τὴν σημασίαν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἱστορίᾳ τῆς τέχνης τῶν εἰκόνων, θὰ ἐφρόντιζον περὶ συντηρήσεως αὐτῶν καὶ θὰ ἐκάλουν ξένον καλλιτέχνην διὰ τὴν διάσωσιν. Ἄλλως τε, ἀφοῦ αἱ εἰκόνες ἐξωβελίσθησαν τῆς θέσεώς των, ἔπρεπε νὰ ἀφῆρουν αὐτάς μετὰ προσοχῆς διαφυλάττοντες τὰς περισωθείσας, χωρὶς νὰ τὰς ἀφήσουν νὰ περιπλανηθῶσιν ἀπὸ ἐκκλησίας εἰς ἐκκλησίαν.

[Ἄκολοθεῖ]

ΣΠ. ΔΕ ΒΙΑΖΗΣ

(1) Ὅρα τὸ περὶ Παναγιώτου Δοξαῖ ἄρθρον ἐν τῇ Οἰκιακῇ Ἀνθοδέσμῃ, περιοδικῶν Κερκύρας τοῦ 1875 Ἀριθ. 1.

F. LISZT *)

Ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Παγανίνη οὐδεὶς ἐκτελεστῆς εἶχε προξενήσῃ εἰς τοὺς Ἰταλοὺς τοιαύτην βαθεῖαν ἐντύπωσιν. Ἐν Βερολίῳ οἱ φοιτηταὶ ἀποξευγνύουσι τοὺς ἵππους καὶ ἀξιοῦσι νὰ σύρωσιν αὐτοὶ τὴν ἄμαξαν. Ἐν Πέστη οἱ Οὐγγροὶ τῷ προσφέρωσι τιμητικὴν σπάθην. Ἐν Βερολίῳ πάλιν ἐνθουσιώδεις νεάνιδες ἀμφισβητοῦσι τὰς τριχὰς τοῦ προσκεφαλαίου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου εἶχε καθίσῃ πρὸ τοῦ κλειδοκυμβάλου.

Κυριολεκτικῶς ὁ Λίστ ἐβάδισεν ἐπὶ ἀνθέων καθ' ὅλον αὐτοῦ τὸν βίον. Πολλάκις κατὰ τὰς περιόδους του συνέβαινε νὰ εὕρῃ εἰς σταθμὸν οἰουδήποτε νεάνιδας λευγεμονούσας, κρατούσας εἰς τὰς χεῖρας μεγίστας ἀνθοδέσμας καὶ ἀναμενούσας τὸν καλλιτέχνην ὅπως τὸν ὀδηγήσῃ πρὸ κλειδοκυμβάλου προπαρεσκευασμένου ἤδη καὶ καταστολίστου ὑπ' ἀνθέων. Καθ' ὅλον τὸν δρόμον ἠνθοβόλουν αὐτόν. Κόμησά τις Πολωνίς τὸν ἐδέχετο τακτικῶς ἐντὸς αἰθούσης ἀντὶ τάπητος ἐχούσης παχὺ στῤῥωμα πετάλων ῥόδων, θέλουσα νὰ συμβολίσῃ οὕτω τὸν ἄνευ ἀκανθῶν ἔρωτά της καὶ τὴν ἄπειρον πρὸς τὴν τέχνην του λατρείαν της. Ἄλλη κόμησσα, Γαλλίς, τὴν ὁποίαν ἐθαύμαζε πολὺ ὁ καλλιτέχνης καὶ ἥτις ἐπὶ μακρὸν χρόνον τὸν ἠγάπησεν ἐνθέρμως, ἔλεγεν ἐν τῷ ἐνθουσιασμῷ της ὅτι «τινὲς ἡμέραι μόνον ἀγάπης ἐκ μέρους τοῦ Λίστ ἦτο ἀρκετὴ εὐδαιμονία διὰ μίαν ὀλόκληρον ζωὴν».

*) Τέλος.

Κατὰ τὰς ἐσρτάς τῶν γενεθλίων καὶ τοῦ ἀνόματός του αἱ προσφοραὶ ἀνθῶν ἦσαν τριαυῖται, ὥστε ἐπλήρουν ὀλόκληρα ὠμάτια.

Ἡ πρώτη αὐτοῦ συναυλία ἐν Πητροπούλει ἐφθασεν εἰς τὸ μυθῶδες ποσὸν—δι' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν μάλιστα—59,000 φρ. Ἀλλ' ὁ γενναῖός φρων καὶ μεγαλόδωρος χαρακτήρ του ἐξήντηλε πάντοτε τὸ βαλάντιον, ὅπερ τὸ τάλαντόν του ἐπλήρου.

Οἱ θησαυροὶ τῆς Τραπεζίης τῆς Ἀγγλίας δὲν θά τῷ ἐπέρκουν, ἐὰν ἠκλειύθει πάντοτε τὰς πρώτας αὐτοῦ ὀμάς.

Ἡ ἀγαθότης του ἦτο ἀνεξάντητος. Ἡ καρδιά του ἦτο ἀνικτῆ ὡς ναὸς δι' ὅλην τὴν ἀνωθωπότητα. Ἐνῶ δὲ ἀφ' ἐνὸς ἤρχετο ἐπίκουρος εἰς τοὺς πτωχοὺς, ἀφ' ἐτέρου εἶδε δείγματα μεγαλοπρεπῆς ὁμεροληψίας διὰ τοῦ ζήλου του ὑπὲρ τοῦ μνημείου τοῦ Beethoven.

Ὁ Λίστ ἔγραψε παραφράσεις καὶ φαντασίας ἐφ' ὅλων σχεδὸν τῶν ἔργων τοῦ γαμβροῦ του Βάγνερ—διότι βραδύτερον ὁ Βάγνερ ἐγένετο γαμβρός του, νυμφευθεὶς τὴν Κοζίμαν, δευτέραν θυγατέρα τοῦ Λίστ καὶ χήραν τοῦ ἄλλου διακεκριμένου μουσικοῦ Hans de Büllow.

Ὁ Λίστ συνεκέντρωσεν ἐν Βεῖμάρ τοὺς νεωτεριστὰς μουσικοὺς, οἵτινες ἀπετέλεσαν τὴν νεωτέραν Γερμανικὴν σχολήν. Τὸ πλεῖστον τῶν διασήμων ταλάντων τῆς νεωτέρας μουσικῆς διήλθον ἐκ τῆς σχολῆς του ἢ ἔτυχον τῆς γενναίας φιλοξενίας του. Ὁ Hans de Büllow, ὁ Hans de Bronsart, ὁ Tausig, ὁ Brockner, ὁ Joachim, ὁ Laub, ὁ Réményi, ὁ Vieúxtemps, ὁ Sivori, ὁ Bazzini, ὁ Raph, ὁ Cornelius, ὁ Wagner, ὁ Berlioz, ὁ Rubinstein, ὁ Robert καὶ ἡ Clara Schumann, πάντες ὀφείλουσι χάριτας τῷ Λίστ, ὅστις τοῖς παρέσχεν εἰς Βεῖμάρ τὸ ἔδαφος ὅπως γίνωσι γνωστοί. Ζωγράφοι, γλύπται, ποιηταί, ἐπιστήμονες καὶ καλλιτέχνη δραματικοὶ συναναμιγνύονται πρὸς τοὺς μουσικοὺς, ἵνα ἀποτελέσωσι πομπὴν ἐκλεκτὴν καὶ παρελάσωσι εἰς Altenburg. "Οἱ αἱ ἰδιοφυαὶ αὗται ἐσπευδον εἰς τὰς μουσικὰς ἡμερίδας καὶ ἐσπερίδας, καθ' ἃς ὁ Λίστ ἠρέσκετο νὰ ἀποκαλύπτῃ τὴν τέχνην του εἰς ἐκείνους, οἵτινες ἠδύναντο νὰ τὸν ἐννοήσουν. Ἡ ἀτμόσφαιρα ἦτο ἀληθῶς πλήρης πνεύματος, τέχνης καὶ μεγαλοφυΐας.

Ἀπὸ τοῦ 1847 μέχρι τοῦ 1861 εἶνε ἡ περίοδος τοῦ βίου τοῦ διδασκάλου, ἡ μᾶλλον ἐνδιάφερουσα· τὰ 14 ταῦτα ἔτη εἶνε τὰ γονιμώτερα· ὑπολογίζονται δὲ διπλᾶ καὶ ἐν τῷ βίῳ του καὶ ἐν τοῖς χρονικαῖς τῆς τέχνης. Εἰς Altenburg εἶδον τὸ φῶς τὰ ἐπεισόδια τοῦ Φάουστ, αἱ συναυλίαι, αἱ σονάται, αἱ σύγγρικαι ραψωδίαι, ἡ λειτουργία Gran, ἀποσπάσματα τῶν ἔργων «ὁ

Χριστὸς» καὶ ἡ «Ἐλισάβετ» καὶ τὰ δώδεκα συμφωνικὰ ἔργα του, τὰ ὅποια φέρουσι τὴν ἐξῆς ἀφιέρωσιν :

«Εἰς ἐκείνην, ἣτις ἐτελειοποίησε τὴν πίστιν της διὰ τῆς ἀγάπης—καὶ ἣτις ἐνίσχυσε τὴν εὐτυχίαν της διὰ τῆς θυσίας!

«Εἰς ἐκείνην, ἣτις εἶνε ἡ σύντροφος τοῦ βίου μου, τὸ στερέωμα τῆς σκέψεώς μου, ἡ ζῶσα προσευχὴ καὶ ὁ οὐρανὸς τῆς ψυχῆς μου: εἰς τὴν Ἰωάνναν Ἐλισάβετ Καρολίναν Λίστ».

Τὰ πλεῖστα τῶν φιλολογικῶν του συγγραμμάτων ἐγράφησαν καὶ αὐτὰ ἐκεῖ, διότι ἐπίσης κατέγινεν εἰς τὴν φιλολογίαν δι' ἔργων τὰ ὅποια θά τὸν ἐτίμων ὡς λόγιον, ἐὰν τὸν λόγιον δὲν κατέπνιγεν ὁ μέγας μουσικός.

Γνωρίζομεν βεβαίως ὅτι ὁ Λίστ καὶ ὁ Chopin ἦσαν σύγχρονοι καὶ ἀμφοτέροι ἐξέχον κλειδοκυμβαλισταί. Μοναδικὸς ὁ Λίστ ἐὰν δὲν ὑπῆρχεν ὁ Chopin καὶ μοναδικὸς ὁ Chopin ἐὰν δὲν ὑπῆρχεν ὁ Λίστ. Εὐτυχῶς ἕκαστος αὐτῶν εἶχεν ἰδίαν ἀξίαν, ἰδίαν δύναμιν, ἴδιον τρόπον. Ἡ ἐκτέλεσις τοῦ Πολωνοῦ καλλιτέχνου, συνεσταλμένη, διακριτικὴ, μὲ ἀπειρον γόητρον καὶ λεπτότητα πρωτότυπον: ἡ ἐκτέλεσις τοῦ Οὐγγροῦ κλειδοκυμβαλιστοῦ ὀρμητικὴ, ἰσχυρά, βροντώδης, ἐπιβλητικὴ. Ὁ Chopin ἔκρουε τὸ κλειδοκύμβαλον ὅπου ταν ἠσθάνετο ἑαυτὸν βέβαιον περὶ τῆς τελειότητος, μεθ' ἧς θά διηρμήνευε τὰ αἰσθήματά του. Ὁ Λίστ τὸναντίον, καλῶς ἢ κακῶς διατεθειμένος, ἦτο αἰείποτε πρόθυμος, δι' ὃ καὶ εἶχε γεννηθῆ ἀντιζηλία τις μεταξὺ τῶν δύο ἐξόχων καλλιτεχνῶν.

Ἐσπέραν τινὰ τοῦ Μαΐου 1845, ἐν τῇ ἐπαύλει τῇ καλουμένῃ «ἡ Μελανὴ Κοιλιάς» τῆς Γεωργίας Σάνδ, ὅπου ἐφιλοξενούντο πλεῖστοι καὶ παντὸς κλάδου καλλιτέχνη, ὁ Λίστ ἐξετέλεσε νυκτερινόν τι ἄσμα τοῦ Chopin καὶ κατὰ τὸ συνηθές τὸ ἐποίκιλλε διὰ τοῦ τρόπου του. Ὁ Chopin δυσαρεστηθεὶς ἀναμένει ἀνυπομόνως τὸ τέλος, ὅπου πλησιάζων τὸν Λίστ, λέγει. — «Σὲ παρακαλῶ, φίλτατε, ἐκτέλει τὰς συνθέσεις μου ὡς εἶναι γραμμέναι, ἀφοῦ θέλεις νὰ τὰς τιμήσῃς. Ὁ Chopin ἔχει μόνον δικαίωμα νὰ μετατρέπῃ τὸν Chopin». — Α! ναὶ ἔχεις δικαίον! Παῖξε σὺ ὁ ἴδιος, ἀπαντᾷ ὁ Λίστ κατὰ τι ὀργισθεὶς, ἀποφασίσας ὃ' ἐνδομύχως νὰ ἐκδικηθῆ. Ὁ Chopin συγκατατίθεται νὰ κρούσῃ, ἀλλ' ὁ Λίστ θέλει νὰ τὸν ἀκούσῃ ἐν τῷ σκότει καὶ σβύνει τὰ φῶτα ὅλα, ἀφοῦ κατεβίβασε τὰ παραπετάσματα, ὅπως ἐπικρατῆ πλήρης σκότος. Πάντες ἐξηγοῦσι τούτο ὡς ἰδιοτροπίαν τοῦ καλλιτέχνου. Ἀλλὰ δὲν ἐπρόφρασεν ὁ Chopin νὰ καθῆσθαι πρὸ τοῦ κλειδοκυμβαλοῦ καὶ ἀκούονται οἱ πρώτοι φθόγγου συνθέσεως, τὴν ὅποιαν τὴν προηγουμένην ἐσπέραν εἶχεν ἐκτελέσει ἐν μέσῳ ἐκστάσεως καὶ δακρύων ἐκ συγκινήσεως. Ἡ μουσικὴ ἐξακολουθεῖ, ἡ μία σύνθεσις τοῦ Chopin διαδέχεται τὴν

ἄλλην ὑπὸ τὰ δάκτυλα τοῦ Λίστ, ὅστις μιμῆται εἰς τοιοῦτον βαθμὸν τὸ ὕψος καὶ τὸν τρόπον τοῦ ἀντιπάλου του, ὥστε πάντες ἀπατῶνται. Ἡ αὐτὴ γοητεία, ἡ αὐτὴ συγκίνησις καταλαμβάνει τὸ ἀκρατήριον. Ὁ ἐνθουσιασμὸς δὲν συγκαταεῖται πλέον. Τότε ὁ Λίστ προστρέχει φασφόρον καὶ ἀνάπτει τὰ φῶτα τοῦ κλειδοκυμβάλου. Πάντες ἐκπληκτοὶ ἐρωτῶσι : — Σεῖς εἰσθε ; 'Αλλ' ἐνεμίσμεν ὅτι ἦτο ὁ Chopin — Τί λέγεις, ἐρωτᾷ ὁ Λίστ τὸν ἀντίπαλόν του ; — Λέγω, ὅπως ὅλος ὁ κόσμος, ὅτι ἐνόμισα καὶ ἐγὼ αὐτὸς, ὅτι ἦτο ὁ Chopin. — Βλέπεις, λέγει ὁ ἀριστοτέχνης, ὅτι ὁ Λίστ δύναται ὅταν θέλῃ νὰ εἶνε Chopin, ἀλλ' εἰπέ μευ, ὁ Chopin θὰ δυνηθῇ ἄρα γε νὰ εἶνε Λίστ ;

Τὸν βίον του ἐν Ρώμῃ εἶχε κανονίσῃ σχεδὸν καλογηρικὸν καὶ ἐσκέπτετο ἐν πλήρει πεποιθήσει νὰ ταφῇ ἐκεῖ, ἀλλ' ἐναντίον τῆς ἐσωτερικῆς του πάλης ζωηραὶ τάσεις τὸν παρέσυρον ἀκουσίως εἰς τὴν κίνησιν τοῦ κόσμου. Ἀπὸ τοῦ 1869 κατ' ἔτος ἐπανήρχετο εἰς Βεῖμαρ, ὅπου διήρχετο μῆνας τινάς. Τὸ ἐπόμενον ἔτος μεταβάς εἰς Πέστην, ἤξιώθη μοναδικῶν τιμῶν, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀπαιτήσεως νὰ παραμείνῃ τοῦ λοιποῦ ἐν αὐτῇ. Διένειμε λοιπὸν τοὺς 12 μῆνάς του μετοξὺ Ρώμης, Βεῖμαρ καὶ Πέστης. Τῷ 1873 ὀλόκληρος ἡ Οὐγγαρία ἐώρταζε τὸ Ἰωβιλαῖον τοῦ καλλιτεχνικοῦ τοῦ σταδίου. Ἐξετελέσθη τότε τὸ μεγαλοπρεπέστατον ἐκκλησιαστικὸν μελόδραμά του « Ὁ Χριστός », ὅπερ ὠνόμαζεν « ἡ μουσικὴ μου διαθήκη ». Τὰ ἄνθη, ὡς πάντοτε, τὰ καλλιτεχνικὰ δῶρα, αἱ τιμαὶ ἦσαν ἀπερίγραπτοι· αἱ κυρίαὶ τῆς οὐγγρικῆς ἀριστοκρατίας διεκόσμησαν τὸν οἶκόν του διὰ τῶν ἀριστοτεχνιῶν τῶν χειρῶν των.

Τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς πριγκιπίσσης ὡς καὶ τὰ τοῦ Λίστ εἶνε θλιβερώτατα. Δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἀνήκῃ ὁ εἰς εἰς τὸν ἄλλον καὶ ἐν τούτοις δὲν ἠδύνατο νὰ ζῶσι κερχωρισμένοι.

Εἶχον λησμονήσῃ πῶς εὑρισκον τὴν εὐτυχίαν ὁ εἰς ἐν τῷ ἄλλῳ κατὰ τὰς ὥρας ἡμέρας τοῦ Altenburg καὶ πῶς ἦνουν τὰς ψυχὰς των ἐν τοῖς αὐτοῖς πόσις. Ἐβάδιζον μεμονωμένοι, ἕκαστος τὸν δρόμον του, ἠνωμένοι δὲ μόνον ἐν τῇ πίστει καὶ τῇ ἐλπίδι καλλιτέρας ζωῆς, ἥτις θὰ τοὺς ἦνωε πάλιν ἐν ἀνεξαντλήτῳ ἀγάπῃ.

Ὁ Λίστ προσεῖλκυσε περίξ αὐτοῦ τὰ διψασμένα πνεύματα. Πάντωνθεν μαθηταὶ καὶ μαθήτριάι προσέτρεχον εἰς αὐτόν.

Πολλάκις ὁ Λίστ ἐκολύμβησεν οὕτως εἰπεῖν εἰς ἄνθη καὶ δάφνας ἀλλὰ τὰ πάντα σβέννυνται πρὸ τῆς μοναδικῆς ἐν τοῖς χρονικοῖς τῆς Τέχνης ἐκδηλώσεως, ἥτις τῷ ἐγένετο κατὰ τὴν στέφιν τοῦ Φραγκίσκου Ἰωσήφ. Ὁ Λίστ συνέθεσεν ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ τὴν Λειτουργίαν τῆς Στέφως· διὰ τοῦ ἔργου τούτου συνεχίζει τὴν θριαμβευτικὴν σταδιοδρομίαν ἐν τῇ νῆα ἐποχῇ τῆς ἐκ-

κλησιαστικῆς μουσικῆς, τῆς ὁποίας θεμέλιος λίθος εἶνε ἡ Λειτουργία Gran. Ἐλέχθη διὰ τὰς Λειτουργίας τοῦ Λίστ ὅτι μᾶλλον προσήυχετο ἢ συνέθετεν αὐτάς, ἤτοι ὅτι προξενούσι τὴν ἐντύπωσιν δεήσεως πρὸς τὸν Ἰψιστον καὶ οὐχὶ συνθέσεων ἐπεξεργασμένων κατὰ τοὺς γνωστούς τύπους.

Ὁ διδάσκαλος μετέθε εἰς Πέστην ἐπίτηδες, ὅπως διευθύνῃ προσωπικῶς τὸ μεγαλοπρεπὲς αὐτοῦ ἔργον.

Ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας μετὰ τὴν στέψιν του μεταβαίνει, κατὰ τὴν παράδοσιν, ὅπως ὀρκισθῇ εἰς λοφίσκον τινὰ κείμενον ἐπὶ τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς τοῦ κυανοῦ Δουναβέως. Οὕτω, ἐνῶ ἀνεμένετο μετὰ πυρετώδους ἀνυπομονησίας, ἐθεάθη ἐμφανιζομένη ἡ φυσιογνωμία ἱερέως τινός με μακρὸν ἱερατικὸν ἔνδυμα διακόσμητον δι' ἀπειραρίθμων παρασῆμων, με τὴν λευκὴν κόμην κινουμένην ὑπὸ τῆς αὔρας καὶ τὸν πῖλον ἀνά χειρας. Εἰς τὴν θέαν του ψιθυρισμὸς ἠκούσθη, ψιθυρισμὸς, ὅστις ὑψούτο ἐφ' ὅσον ἐπλησίαζε τὸ πρόσωπον καὶ ἀνεγνωρίζετο. Τὸ ὄνομα τοῦ Λίστ διεδόθη ὡς ἀστραπὴ ἀπὸ στόματος εἰς στόμα. Πάραυτα 100000 ἄνθρωποι τὸν ἀνευφημοῦσι φρενητιωδῶς. Ὁ λαὸς τῆς ἀριστερᾶς πλευρᾶς νεμίζων φυσικώτατα ὅτι ἦτο ὁ βασιλεὺς, ὅστις ἐπλησίαζεν, ἐχαιρέτα μετὰ συγκινήσεως φθανούσης μέχρι παραφροσύνης. Δὲν ἦτο ὁ βασιλεὺς ἀλλὰ βεβαίως εἰς μέγας βασιλεὺς, πρὸς ὃν ἀπηυθύνοντο αἱ συμπάθειαι τοῦ ἐγνωμένου ἔθνους του.

Μετὰ τρία ἔτη τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ φίλου του βαρώνου d'Anquy ἰδρύετο ἡ νῦν ὑπάρχουσα μουσικὴ Ἀκαδημία, ἧς ὁ Λίστ ὠνομάζετο Πρόεδρος.

Ὁ Λίστ, καίτοι οὐγγρος ἠγνόει τὴν οὐγγρικὴν γλῶσσαν καὶ τὴν πατρίδα του ὀλίγον ἐγνώριζεν. Ἀπομακρυνθεὶς ἀπὸ ἡλικίας 9 ἐτῶν, εἶχεν ἀφομοιωθῆ κατὰ τὰς κλίσεις καὶ τὸν χαρακτήρα πρὸς τὸ ἔθνος, ὅπερ τὸν ὑπεστήριξεν ἐπὶ 16 ἔτη εἰς τὴν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν του ἀνάπτυξιν, τοὺς ἀγῶνας, τοὺς θριάμβους, τὴν χαρὰν καὶ τοὺς ἔρωτάς του.

Ἐν τούτοις ὁ Λίστ ἦτο θερμὸς, θερμότατος πατριώτης.

Πλεῖστοι καλλιτέχνηαι ἠθέλησαν νὰ διαιωνίσωσι τὴν μορφὴν τοῦ βασιλέως τοῦ κλειδοκυμβάλου ὡς ὠνόμαζεν αὐτόν ὁ Berlioz. Ὁ Jugrand, Kaulbach, ὁ Lembach, ὁ περίφημος γλύπτης ἰταλὸς Bertolini, ὁ ζωγράφος Leyrand, ὁ Tilqmer, ὁ μέγας ζωγράφος οὐγγρος Minukawsky, ὁ διάσημος οὐγγρος γλύπτης Böhm καὶ πολλοὶ ἄλλοι.

Γνωρίζομεν τὸ ἀπέραντον ἔργον τοῦ Λίστ. 1200 συνθέσεις παντὸς εἴδους· πολλαὶ ἐξ αὐτῶν ἀπωλέσθησαν, 700 δὲ μόνον περίπου σώζονται. Ἐν ἡλικίᾳ 13 ἐτῶν εἶχεν ἤδη πολλὰ συνθέσει, ἐξ ὧν τὸ Allegro di Bravoura, τὴν Μεγάλην Εἰσα-

ΑΤΘΙΣ

Φωτογραφία Κάθρα

γωγὴν καὶ μίαν Συναυλίαν. Δεκατεσσάρων ἐτῶν δὲ τὰς ὡραίας 12 Μελέτας Opus I.

Τὰ μᾶλλον ἐπιτυχῆ ἐπὶ τοῦ κλειδοκυμβάλου εἶνε αἱ πικιλοτροποποιημένα μελωδία τοῦ Schubert καὶ αἱ Οὐγγρικά Ῥαψοδία.

Ὁ Λίστ διῆλθε τὸ πλεῖστον τοῦ τελευταίου ἐν τῇ ζωῇ χειμῶνός του, ὡς τὸ σύνθημα, ἐν Ρώμῃ. Μία τελευταία ἀνταύγεια δόξης ἐλάμπρυνε τὸ μέτωπόν του, ὅτε κατὰ τὴν ἀνοιξὴν τοῦ 1884 τὸ Βέλγιον, ἡ Γαλλία, ἡ Ἀγγλία ἀπεθέωσαν αὐτὸν ἅπαξ ἔτι. Αἱ τελευταῖαι αὗται τιμαὶ εἰς ἡλικίαν, καθ' ἣν δὲν ἀνέμενε ταύτας, τῷ ἐπανέφερον εἰς τὴν μνήμην τοὺς θριάμβους τῆς νεότητός του. Μετέσχε προσέτι εἰς Souden Maunden τοῦ Festival τῆς παγκοσμίου Ἐταιρίας τῶν Γερμανῶν μουσικῶν, τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἰδρυθείσης.

Παρέστη εἰς τὸν γάμον τῆς ἐγγονῆς του Δαμιέλλης de Bulow καὶ εἰς τὴν ἐναρξιν τῶν ἐν Μπαυρόυτ παραστάσεων. Ἄλλ' αἱ ἀρμονίαι τῶν τελευταίων ἔργων τοῦ Βάγνερ, Parsifal καὶ Tristan δὲν ἔφθασαν εἰς τὰ ὦτα αὐτοῦ εἰμὴ μόνον ὡς ἡχὼ τῶν ἐπιθανατιῶν του παραληρημάτων. Πνευμονία καλπάζουσα ἐπέφερε τάχιστα τὸν θάνατόν του. Τῇ 31 Ἰουλίου 1886 ἐσθέσθη ἡ φλόξ ἢ καίουσα ἐν τῇ ἐξόχῳ ταύτῃ καρδίᾳ τῆ ἀφοσιωθείση εἰς τὴν Τέχνην καὶ εἰς τὴν ἀνθρωπότητα.

Ἡ φίλη, τὴν ὅποιαν κατέλιπε γενικὴν κληρονόμον, δὲν ἐπέζησεν ἐπὶ μακρόν. Ἡ πριγκίπισσα Καρολίνα de Wittgenstein ὑποκύπτουσα εἰς καρ-

διακὸν νόσημα τὸν ἠκολούθησε μετὰ 8 μῆνας.

Ἡ γυνὴ ἐκείνη ἢ τὸσφ ἀγαπήσασα, ἢ τοσαῦτα ὑποστάσα, κεῖται τώρα ἐν τῷ Βαβικανῷ. Ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς δύο λέξεις συνοψίζουσι τὸν βίον τῆς, ἀλλὰ καὶ τὴν πρὸς τὸν Λίστ λατρείαν τῆς. Ὡς νὰ ψιθυρίζῃ αὐτὴ τὰς λέξεις αὐτάς :

« Ἡ ἐλπίς εἶνε ἐκεῖ ἐπάνω. »

Ἄλλ' ὡς χαρακτηριστικὸν ἐπιτάφιον ἠδύνατο νὰ χαραχθῇ ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Λίστ ὅ,τι περὶ αὐτοῦ εἶπεν ἕτερος μέγας διδάσκαλος : ὁ Roubinstein.

« Οὐδένα θέσατε εἰς παράλληλον γραμμῇ πρὸς τὸν Λίστ, οὔτε ὡς μελωδὸν, οὔτε ὡς μουσικόν, ὀλιγώτερον δ' ἔτι ὡς ἄνθρωπον. Διότι ὁ Λίστ εἶνε πλείότερον ὅλων τούτων. Ὁ Λίστ εἶνε μία ἰδέα. »

ΑΘΗΝΑ ΣΕΡΕΜΕΤΗ

